

ZANIMIVO OBRAĆENJE U INDIJI.

H. C. E. Zacharias jest doktor filozofije, Nijemac, živi u Indiji. (Otac mu bio Židov, ali je prešao na luteranizam). Oženio se s jednom Poljakinjom, a onda se preselio u Englesku, gdje se prije rata naturalizirao. Još mlad ode u Malay i tu se obogatio kao član nekog pomorskog društva. Prvi je put došao u Indiju g. 1919. Tu se zanimao za političke i socijalne prilike Evrope i Azije kao uvaženi publicista. U najnovije vrijeme obratio se i postao revnim katolikom, kako to opisuje u svojoj knjizi »Dominus illuminatio mea. The story of a conversion«. To je djelo objelodanio u Kalkuti. Ostao je u Indiji, gdje i sada lijepo djeluje. Ovo je obraćenje vrlo važno, jer otkriva sve puteve, kojima je lutao, dok se napokon evo smirio u našoj svetoj rimokatoličkoj Crkvi. Tu se vidi, kako je ta duša prošla gotovo kroz sve moguće zablude, kojima prolaze mnogi moderni intelektualci, koji su se u ovo novije doba počeli previše zanimati za Indiju, teozofizam, budistički misticizam. Uz to je knjiga vrlo zanimivo pisana, pa će biti dobro, ako čitatelje upoznamo s ovim novim obraćenikom.

Povijest je obraćenika vazda poučna; povijest Dra. Zachariasia je uz to i zanimiva. Tu se crta, što je sve pisac doživio kod koje vjere, kroz koje je prošao. Za tih 18 godina on je bio najprije ateist, agnostik, deist, framasun, okultist, vedantist. Prošao je kroz razne vjerske sekte, ali nigdje nije našao mira; svugdje je ta duša našla negaciju, koja nije mogla da je utješi i umiri, dok napokon nije otpočnuo u katoličkoj Crkvi. To je roman duše, koja je željna istine i svjetlosti.

U ovom djelu »Dominus illuminatio mea« ne ćeš naći psihološku rafiniranu analizu, kako to vidimo u autobiografiji Newmana; niti ćeš naći suptilnih filozofskih rasprava. Tu ćeš naći, kako sam pisac kaže: »evoluciju oka, gotovo atrofiziranog, koje postepeno dobiva svoju prirodenu moć gledanja. To oko ispočetka razlikuje samo nekoje zrake, a onda malo po malo prima sve više svjetla prema tome, kako raste njegova sposobnost i čutilnost prema svjetlim zrakama«.

Ova će autobiografija ojačati one, koji iskreno traže istinu; poučiva je istodobno i za one, koji vjeruju. To lagano dizanje duše prema istini pokazuje, da se milost često nalazi i u dušama, koje se nahode u zabludi, ali su već katoličke po želji. I apologetama će poslužiti ova povijest, neka se ne čude tromosti, neka se ne srde kod oklijevanja, nego neka prilagode svoje metode raspoloženju osoba, koje hoće da rasvijetle i da uprave njihove korake prema nutarnjoj milosti.

H. Zacharias opisuje, kako se ocijepio od mističnog hinduizma i engleske framasonerije. On je bio odgojen u najliberalni-

jem luteranizmu, ali nije mogao da brani svoje kršćanstvo, koje su u njemu razna njemačka sveučilišta svojim uplivom davno bila atrofizirala. Što da učini? Prepusti se opet ateizmu, zatim agnosticizmu. Nemir je ostao i dalje u njegovoj duši, pa se stoga baci svim žarom na okultizam, upiše se u esoteričnu framasone-riju, pa napokon postade pristašom vedantizma. To se zbilo g. 1919. u Indiji. On je tada putovao po Indiji. Divio se glasovitim gradovima ove čarobne zemlje. Tom se prilikom razgovarao i s Gandhijem i većinom vođa u Indiji. U Pouni, gdje se nastanio, upoznade »Servants of India Society«, pa ga njihov duh požrtvovnosti skroz zanese. Gobal Krišna Gokale je g. 1905. osnovao nešto poput naših duhovnih redova i to s nakanom, da oduhovi javni život. Članovi moraju posvetiti svoj život svojoj domovini u vjerskom duhu, pa zato moraju organizirati politički odgoj svog naroda, osobito pridići zaostale mase, te im pomoći da se popnu do stepena, koji im pripada u državi (Cfr. Zacharias, Christarjya ili Kristovo kraljevstvo u Indijama, u Missions Belges 1926, 339). Ovo društvo izdaje svoj tjednik. Zacharias je tu suizdavač i vodi rubriku »Vanjski poslovi«. On hoće da postane pravi Indijac, pa se oblači u dotih i naghri, jede prstima domaća jela, pozdravlja kao hindu.

Proučavajući Zacharias misticizam hindu, dođe u dodir i s kršćanskim misticizmom, s Kristom. U to ga je doba framasonerija podigla na više stepene časti. On je ozbiljno poprimio te odlike, i ako je morao u svojoj nutarnosti praviti razne restrikcije. »Za većinu ljudi stepen Ruže-Križa (Rose-Croix) ne znači mnogo, ali je mene povratio kršćanstvu«. Ovo ozbiljno proučavanje misticizma uvjeri ga, da kršćanstvo zaslužuje ozbiljnu pažnju. »Postepeno mi se nametnu ovaj zaključak, da mu nijesam mogao odoljeti: ako kršćanstvo ima toliko bogatstva, nelogično bi bilo, kad se ne bih lojalno pozabavio i potražio, ne bih li možda našao i otkrio koju od mojih želja i težnja, pa se tako umirio u kršćanstvu, kojemu pripadam od svog rođenja i koje sam prezreo u svojoj esoteričkoj oholosti kao nešto, što je dobro samo za puk«.

Zacharias sigurno još ne vjeruje u kršćanstvo kao istinito; ali se uvjeri, da kao čovjek znanosti mora suspendirati svoj sud i iskustvom istražiti istinitost nauke, pa se vladati kao da je ta nauka istinita. Taj čas nije moglo biti govora o katolicizmu, jer se anglo-saks ne bavi time; on se okrenu prema crkvi Engleske. Da otpočne svoje istraživanje, poče pohađati službu u nedjelje. To ga nije moglo kompromitirati, jer je to bilo isto kao da je naveče pohodio svoj klub. S vremenom postade sve revniiim u pohađanju službe Božje. Uz to je vjerovao, da jednako iskreno mora urediti i svoje moralno življenje s ovim pokusima. Tako se postepeno riješio grijeha za grijehom, koji su mučili njegovu savjest. Dotada nije ni sanjao o milosti; on je samo znanstveno istra-

živao istinu. No tako brzo naiđe na neizbježivu zapreku: neki se grijeh bio u njemu tako uvriježio uslijed običaja kroz 25 godina i bio postao kao drugom naravi, da je izgubio bio nadu e bi se mogao riješiti toga grijeha. O tome zdvoji i u toj svojoj zdvojnosti baci se u ruke milosrdnog Krista. Prvi put se pričesti i od toga dana učutje da je u duši oslobođen.

Zatim pohodi sv. Zemlju. Ta ga živo potrese. Prvi put evanđeoski prizori postadoše za nj realnost, i to živahna i prisutna realnost. Nad sv. grobom je molio i plakao.

Nekada je obitavao u Londonu, kada je bio agnostikom. Kada se sada povratio u taj grad, mnogo je toga otkrio: našao je u Londonu crkve. Kad je zašao u glavni hram »Low Church«, iz njega je pobjegao; crkva ga je »All Saints« privukla, a to je najveći hram anglikanske (High Church) crkve u Londonu. Tu ga je zanjela ne samo ljepota zgrade, sjaj obreda, nabožni govor »vikara«, nego nada sve atmosfera katoličke nabožnosti i euharističke molitve. Postade zanesenim župljaninom.

»Vikar« ga je upoznao s redovnicima opatiije u Caldeyu, 6 mjeseci prije nego su se ovi pripojili Rimu. Ovaj ga prvi dodir s benediktincima tako zanese, da je vidio u vanjskom svijetu samo kaos anarhije i ludila. Već prvi razgovor s opatom zadade mu teški udarac. Ovaj ga odmah na početku upita, zašto ne bi postao katolikom, mjesto da se uznemiruje s anglikanskim sektama! I tu mu, bez uvoda i kao da se to po sebi razumije, predloži neka se ispovijedi!

Dr. Zacharias obavi tu Duhovne vježbe pod vodstvom monaha. To je bio odlučan čas za njegov život. Tu je upoznao katoličku nabožnu književnost, pa ju je počeo više cijeniti nego li protestansku. Uze na se nabožne običaje, odlučno katoličke, kao n. pr. recitiranje kanoničkih ura, koje su ga zažarile. No glavni je bio plod ove samoće živa odvratnost protiv grijeha: tako je tu obavio općenitu ispovijed uz duboko pokajanje. To je često ispovijedanje postalo integralnim dijelom njegova vjerskog života. Zacharias je bio katolik u praksi i nabožnosti, kada je otputovao iz Engleske. Ipak intelektualno je morao poći još drugim putem.

Dr. Zacharias povratio se u Indiju. Tu primi potvrdu kao uvjereni anglo-katolik. Tada osjeti u sebi neku odvratnost protiv framasunstva. Istina, englesko framasunstvo nema ništa antikleikalna; ono dapače ima u svojoj sredini veliki broj anglikanskih »clergymena«. Zacharias je ipak opazio, da se framasunstvo ne može složiti s njegovim duhovnim napretkom. Odluka je bila teška; on predade svoju ostavku.

U to doba dogodi se s njime nešto važna: upoznade se s katoličkom filozofijom. Njezino će proučavanje sasama promijeniti

njegovo shvaćanje, oslobodit će ga latentnog agnosticizma i idealizma i podat će mu katoličko shvaćanje. Tko ga je uveo u taj novi svijet? Bio to priručnik filozofije, što ga napisao o. Maher D. I. To je bilo teško za takav duh bez zapta, kakov je bio u Dra. Zachariasa. No njegov je trud bio lijepo i obilno nagrađen; taj je rad za nj bio prava revelecija. Dr. Zacharias je sada prvi put uvidio, da filozofija nije tek zabava duha ili jednostavna dialetička zabava, nego da je to lojalni i ozbiljni pokus, kako da protumačimo svijet i da riješimo velike probleme, koji zanimaju svakog čovjeka. Sada mu se duh umirio u tomističkoj harmoniji i moći sinteze, stalnosti i jasnoći. »Hodao sam kao slijepac pipajući u intelektualnoj magli materijalizma i idealizma, našao se sada u svjetlosti, izvrsnoj ljepoti i punini života... Opazih, da me je katolički realizam ne samo oslobodio more i životnog kaosa, nego da mi je vratio i zdrav razum«.

Zacharias je bio privezan uz anglikanizam, pa nije mogao izbjeći pitanju, koje se nužno nameće svakome anglo-katoliku: Koji je položaj anglo-katolicizma prema ostalom kršćanstvu? Na to počeo on proučavati anglikanske i katoličke knjige, pa pomisli, da povjesni dokazi ne mogu napokon riješiti pitanje nepogrješivosti. Pri tome ovako je umovao: Ako ima koja čovječja nepogrješivost, ta će onda zaustaviti svaki intelektualni napredak, niti će tko dalje tražiti istinu. Stoga Dr. Zacharias zabaci svaku nepogrješivost, pa i onu sv. Pisma. Dakle nijedna crkva nije nepogrješiva, pa niti korporativno. Ali se crkva ne može pokvariti: nijedna istina ne iščezne sasama, a svaku dogmu može zaniijekati veći ili manji broj sekta, no svagda će barem koja zajednica kršćanska izbaviti tu dogmu iz zaboravi, te Bog ne će dozvoliti konačnu pobjedu zabluda. Uostalom »katolička Crkva« nije u realnosti ništa drugo, nego neka žudnja; ona ne postoji kao realnost. Ova mu se teorija više svidala nego li anglikanska teorija o »crkvama kao granama«, (jedne Kristove Crkve), pa stoga prestade misliti na ispovijed i na sjedinjenje s Rimom. U ostalom je velika ljaga na rimskom katolicizmu: papinstvo je očevitna zabluda, hereza. Ipak je tada Dr. Zacharias priznao začudnu vitalnost ove Crkve. Važan je tu napredak revizija breviara i kodifikacije kanoničkog prava, što ga je naredio Píjo X. Taj napredak ne može da ijedna crkva realizira, jer nema vlasti. Uspjeh je papinskih reforma u protuslovlju s nemoćnim drugim crkvama. Uza sve to Dra. Zachariasa zanese čar starih istočnih crkvi. Anglo-katolici simpatišu s tim crkvama, pa su se stoga, zabacivši reuniju s Rimom, radije približili Carigradu.

Iza svog povratka u Indiju, postade dr. Zacharias proselitom i pristašom anglo-katolicizma. Taj zanos ohladni, kad je putovao

po Indiji. On je proputovao Indiju od Delhija do Rangoona, Penjaha do Travancora. Tu je uvidio, kako je anglokatolicizam tako malo po svijetu raširen. On mu se pričinio neznatnim faktorom, uza svu djelatnost protestanskih misijonara.

Na ovom putovanju zanese se on za istočne crkve. I ako je bio Anglikanac, primi ga stara jakobitska crkva u Malabaru. Tu je učio i proučavao u njezinim samostanima i sjemeništima kroz cijelu godinu dana. Tako je tačno upoznao život ove stare crkve. Prijašnji zanos brzo ohladi. Činjenice, koje je on tu opazio, uvjere ga, da svaka crkva, koja se oslanja na sebe, mora upasti u stagnaciju. Kolika je razlika između prostih obreda i kao okamenjenih kod Jakobita, i one žive liturgije kod rimskih Sirijaca, njihovih susjeda! Sve autokefalne crkve stoje pred ovom alternativom: ili neprestane borbe između suparničkih frakcija u istoj zajednici, ili autokracija jednog patrijarha, koji može pogriješiti, a opet ga drže za jedinog čuvara sve istine i sve vlasti. Tako je eto Dr. Zacharias sam iskusio, da istočne crkve nijesu na pravom putu. I ugled je »velike carigradske crkve« uzdrman u njegovu srcu. Dr. Zacharias se uvjerio čitajući Summu theologicu, da je ta crkva pogriješila u pitanju »Filioque«. Mutne su intrige istočnih crkvi tražile približenje s anglikancima, da tako dobiju neku političku potporu. To je Dr. Zachariasu pokazalo, kako su ove istočne crkve zaražene erastianizmom i nacijonalizmom. Tu čovjek nema šta da očekuje s istoka.

Doslje Dru. Zachariasu nemogoše ni neuspjesi ni proučavanje teologije i filozofije skolastične da oslabe njegovo uvjerenje e je rimska nauka o primatu i papinskoj nepogriješivosti grdna zabluda. Kad je dočuo za »razgovore u Malinesu« i neke izjave lorda Halifaxa, pojavi se u njemu želja, e bi tačno shvatio zamašaj i značenje dogme, koju je vatikanski sabor definirao. Netom je počeo da to hladno i bez predsuda proučaje, iščeznuše sve sumnje jedna za drugom. Sve ga je potreslo, ali ga nije uvjerilo da nužno mora priznati papu. Stoga odluči, da suspendira svoj konačni sud te da pažljivo motri činjenice. Već je to bio velik korak.

Možda se čini čudnovatim katoliku od poroda, pa će takav i teško shvatiti, da netko može priznati sve dogme katoličke, a ipak da odbija konačni zaključak. Tu se nemojmo varati: pravi jaz dijeli katolicizam od svih sekta, koje su proizašle iz protestantizma. Tu ima doduše tačkaka, koje su nam zajedničke; ali ima i razlika, koje nas temeljito dijele, osobito načelo individualizma. U toj je stvari anglo-katolik bliži i najskrajnijoj protestanskoj sekti nego li rimskom katolicizmu.

No i tu svjetlost nije dugo izostala; činjenice je doniješe. Žalosno je, nedosljedno i protuslovno bilo ponašanje anglikanskog

episkopata i to u pitanju po moral vrlo važnom, kakovo je ono o neomaltuizmu; naprotiv je u tom pitanju rimska Crkva bila odlučna, odvažna i bistra. U tom je pitanju, kao i onome o bračnoj rastavi, samo Rim progovorio jasno i držao se kršćanskih načela. I u pitanju o rasama i »šarolikim narodima« samo je katolička Crkva dala odlučno rješenje. Jedina ta Crkva u pitanjima političkog i socijalnog morala, oslanjajući se na predaju i načela sv. Tome, podavala je cjelovitu nauku i odredila svim vjernicima, kako da se ponašaju. Nacijonalizam donosi smrt; socijalizam teži za boljševizmom: on je nemoćan da organizira ljudsko društvo. To se vidi kod svih naroda. U tom je kaosu ideja, apetita i strasti regbi jedino katolička Crkva takova ustanova, koja je kadra da osigura mir svijetu. Rimska je Crkva uistinu jedina crkva realno internacijska. Sve su druge kršćanske zajednice bitno nacijske, t. j. namijenjene samo jednom ili drugom narodu. To smo već opazili kod istočnih crkvi. Povijest zadnjih godina pokazuje, kako nacijonalizam dovodi te crkve sve to više do novih dioba i poroka. Dr. Zacharias se morao konačno uvjeriti, i to iza brojnih iluzija, da je anglikanizam bitno vjera anglo-saksonaca, kako je hinduizam vjera Hindustanaca: nacijska vjera. I taj je nacijonalizam dubokim uzrokom, što Caunterbery i Carigrad ne mogu da se sporazume. Sigurno možemo kalvinizam nazvati u nekom smislu internacijskim, ali on zabacuje ideju vidljive crkve. Tako je samo rimska Crkva u isto doba i vidljiva i internacijska. Dr. Zacharias je zašao dublje u ideju katolištva, pa mu je postalo jasno kako je Rim morao osuditi i anglikanizam i svaki separatistički pokret. Nacijonalizam je protuslovan katoličkoj ideji. Odmah je Dr. Zacharias uvidio, kako fanatički prigovor protestanata e je rimska Crkva ultramontanska nije ništa drugo nego izraz mržnje i zavisti, koju čuti nacijonalizam pred supranacijonalizmom Rima. Ultramontanizam je jedina zaštita supranacijonalizma, a u realnosti jedina obrana katolicizma jest papa.

* * *

Tako su pitanja o rimskom primatu i papinoj nepogrješivosti još jednom izbila pred Dra. Zachariasom. I rješenje mu je nadošlo, odakle se najmanje nadao. Čitajući »Summa Theologica« opazi on, da sv. Toma u tom svom djelu dira u Bezgrješno začecje, naime u nauku koju je osudio Pijo IX. Koja sreća za antirimljanina! Ali ne; proučavanje modernih djela uvjeri ga, da je papa i tu imao pravo. Tako se obistinjuje, da u sukobu ideje svagda Rim naučaje pravu nauku! »Prvi sam put tada zadrhtao od veselja, da sam uz papu, pa bio i protiv sv. Tome«.

Od tada je Dr. Zacharias ovako postavio sebi to pitanje: ili pristati uz protestantski individualizam ili papinski katolicizam. Trećega nema. Dakle je načelo slobodnog istraživanja zapreka

istinitom intelektualnom napretku. Napredak pretpostavlja kontinuitet u nastojanju, kako će individualizam postati nemogućim. Do toga je zaključka došao Dr. Zacharias promatrajući činjenice. Njegovo ga je proučavanje prijateljilo s idejom o jednoj »vječnoj filozofiji« (philosophia perennis), s filozofijom, koju nije izmislio neki genij a zabcilo ju slijedeće pokoljenje (kako to obično biva), nego su to korporativno kroz vjekove izradili mnogi mislioci. Tu je svaki od njih vjerno predao svojim nasljednicima intelektualno blago, koje je on primio od predā; predao je to netaknuto, ali obožaćeno njegovim osobnim marom. Nijedna škola ne može da se takmi sa skolastičnom, pa ni ona neoplatonaca niti neokantista. Zašto? Skolastika je ustrajala upravo stoga, jer je ona kolektivno djelo pokoljenja, i to pod upravom Crkve; i jer je uzela za normu, barem negativnu, istine revelacijom zajamčene. Neovisna filozofija ne priznaje nego individualni um, a to je po svoj prilici i uzrok njezine slabosti. K tome nam povijest pokazuje, kako neovisna filozofija, upravo prema tome koliko u njoj individualizam prevladuje, dovodi do cijepanja škola, do kaosa, do vječnog poćimanja.

Istu stvar opažamo i u teologiji. Nekoji su individualni mislioci izvan Crkve pokušali, da nešto sgrade. No što se dogodilo? Što jedan sagradi danas u ime individualnog uma, to već sutra drugi ruši u ime istog uma. Rezultat individualizma ne može drugi biti nego li konfuzija. To pokazuje očevidno i povijest protestanskih varijacija. Koji pojedinac ćovjek ne će da misli kao Crkva, taj želi zabludu i anarhiju.

A što će se onda dogoditi sa slobodom mišljenja?

Jasno je, da ta sloboda ne može biti neogranićena, jer je nemoguće da vjećna filozofija bude »theologia perennis« (vjećnom teologijom). Kad bi u građenju jedne kuće svaki radnik imao slobodu da izvade već položeni temelj i sam postavi drugi, jasno je, da se nikad ne bi dovršio temelj. No ta restrikcija individualne slobode ne će li uništiti svaku slobodu diskusije, ne će li ugušiti svako intelektualno nastojanje? Protivno nam pokazuje povijest dogme Bezgrešnog zaćeća. U tom su pitanju rasprave trajale 6 vjekova. Nadošao je jednom dan, kada su morale prestati diskusije, da se tako sagradi i gornji sprat u teološkoj zgradi.

Gdje nema nepogrješivog auktoriteta, tu nema »theologia perennis«, tu nema ni pravog razvitka »in eodem sensu et in eadem sententia« (u istom znaćenju i istoj sentenciji). Ako možemo svako pitanje bezbroj puta nanovo započeti, pa pogaziti, to je vjećno nanovo poćimanje i napredak će biti nemoguć. Ako konaćna odluka nije nepogrešna, kako će individualni radnik biti siguran da ta decizija odgovara istini? ako ta decizija nije nepogrešna, onda nijedno pitanje ne možemo smatrati da je konaćno dovršeno i iznad svake kontroverze. I sam dakle pojam vjećne

teologije uključuje nepogrješivost. Evo dokaza: zaista postoji jedna vječna teologija, jedna sama, rimska teologija. A ta se teologija upravo pozivlje na jedan nepogrješivi auktoritet, na onaj papin.

I tako »sam pomoću dedukcije došao do logične potrebe papine nepogrješivosti; pomoću dedukcije našao sam, da je u brojnim slučajevima, kada je papa konačno završio raspre, ta odluka bila bez zablude. Tu mi se neodoljivo namećao zaključak: pravo tumačenje povjesnih dokaza u korist rimskog primata, ne može drugi biti nego onakovo, kako ga prihvaća katolička Crkva«.

Dr. Zacharias je napokon stupio u rimo-katoličku Crkvu na Veliku subotu, 3. travnja 1926., u kapelici sjemeništa u Kurseongu. On sada izdaje tjednik »The Week« (na 20 str.). On sada neumorno radi u Calcuti oko širenja kraljevstva Kristova u Indiji.

E. Hozedes D. I.

Međunarodna pedagogija.

22. 9. 1925. Društvo naroda u svojoj 6. skupštini poprimilo je resoluciju: Neka se »istraže metode, koje bi najbolje koordinirale službena nastojanja ili uspjehe privatne inicijative bilo to u državama, koje su članice Društva naroda ili ne, pa bi se tako upoznalo načelo i rad Društva naroda i mlade bi se generacije privikle da smatraju međunarodnu kooperaciju kao normalnu metodu u vođenju poslova svijeta«. Ovaj je tekst uručen komisiji intelektualne kooperacije. Skupština traži mnijenje o tome, da li bi se pozavo odbor vještaka, a taj bi odbor bio neko pedagoško vijeće Društva narodâ. Međutim je novi Institut intelektualne kooperacije bio otvoren u Kraljevskoj palači svoje dvorane neke vrsti pred-odbora, gdje su zastupana sva veća udruženja: međunarodno vijeće žensko, međunarodna federacija sveučilištarki, međunarodna unija udruženja za Društvo naroda, Opća sveza za međunarodno prijateljstvo crkvi, međunarodno udruženje katoličke mladeži, opća sveza židovske mladeži, međunarodni ured nacionalnih federacija srednjoškolskih javnih profesora i drugih društava, kojih ima mnogo. Ovaj je pred-odbor raspravljao o pouci glede mira, opće civilizacije, te o pročišćenju školskih udžbenika, u kojima je malo duha Društva naroda. Ovaj je pred-odbor konsulativan, pa čeka da se sazove službeni i više manje eksekutivni odbor u Genevi.

* * *

To je međunarodna pedagogija. Ta je ideja nešto starija nego li je Društvo naroda. Već je g. 1880. bio u Bruxellesu međuna-